

การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้

นายพิสิฐ คงเมือง

002912

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

ACADEMIC ADMINISTRATION OF SECONDARY SCHOOLS
IN SOUTHERN REGION

Mr. Pisit Kongmuang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School

Chulalongkorn University

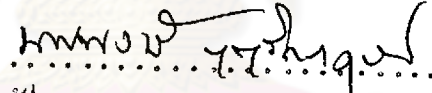
1978

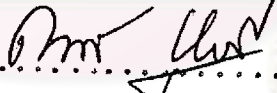
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้
 โดย   นายพิสิฐ คงเมือง
 แผนกวิชา   บริหารการศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ คร.อมรชัย ตันติเมธ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

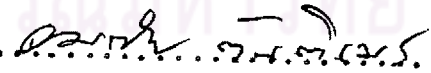

 ..... : คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ คร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์)

 ..... กรรมการ
 (อาจารย์ คร.ณรงค์ บุญมี)

 ..... กรรมการ
 (อาจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์)

 ..... กรรมการ
 (อาจารย์ คร.อมรชัย ตันติเมธ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้
ชื่อ นิสิต   นายพิสิษฐ์ คงเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ ดร.อมรชัย ต้นศิริเมธ
แผนกวิชา   บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา   2520

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ในภาคใต้
2. เพื่อศึกษาถึงภาระกิจและการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นจริงของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในภาคใต้
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดหรือสายวิชาและครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ จำนวน 23 โรงเรียน ใน 6 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี สงขลา พัทลุง ตรัง พังงา และภูเก็ต แยกเป็นผู้บริหารงานวิชาการ 199 คน ผู้ปฏิบัติงานวิชาการ 329 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยอาศัยหลักการและ
ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ จากหนังสือ เอกสาร และรายงานการวิจัยต่างๆ
การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$)
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ สรุป
ได้ดังนี้

1. โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ส่วนมาก
มีการแบ่งงานบริหารออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายปกครอง
แต่บางส่วนแบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย โดยเพิ่มฝ่ายบริการ หรือกิจกรรมนักเรียนขึ้นมาอีก
ฝ่ายหนึ่ง ทั้งหมดนี้ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการมีจำนวนมากกว่าผู้ช่วย
ฝ่ายอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับงานวิชาการ โรงเรียนใ้ค่าเน้นการเรียนการสอนวิชา
ต่าง ๆ 8 หมวดวิชา และโรงเรียนใ้ค่าแต่งตั้งกรรมการฝ่ายวิชาการเพื่อบริหารงาน
วิชาการร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดหรือ
สายวิชาควย ซึ่งส่วนมากมีหัวหน้าหน่วยแนะแนวเป็นตำแหน่งที่มีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ ในการมอบหมายงานวิชาการให้บุคคล
อื่นปฏิบัติแทนนั้น โดยส่วนรวมผู้บริหารโรงเรียนมอบให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วย
ฝ่ายวิชาการมอบให้แก่หัวหน้าหมวดวิชาและครู-อาจารย์ที่ไว้วางใจ ส่วนหัวหน้าหมวด
วิชามอบหมายงานให้แก่ครู-อาจารย์ที่ไว้วางใจ เป็นผู้ดำเนินงานแทน

2. ภาระกิจและการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นจริงในโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
ภาคใต้ โดยส่วนรวมทั้งกลุ่มผู้บริหารงานวิชาการ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานวิชาการ มีความ
เห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนใ้ค่าปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา

วิชาการทุก ๆ ด้านงานด้านวิธีการสอนและตารางสอนเพียงอย่างเดียว ที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความเห็นขัดแย้งกันโดยผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติมาก แต่ครู-อาจารย์เห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย

จากคำเฉลยโดยส่วนรวมของการปฏิบัติงานแต่ละด้าน พอจะเรียงลำดับการปฏิบัติงานวิชาการได้ดังนี้ คือ การกำหนดให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ การแนะนำ วิธีสอนและตารางสอน กิจกรรมนักเรียน การวัดผลประเมินผลทางวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ การนิเทศงานวิชาการ หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร และอันดับสุดท้าย คือ การใช้ทรัพยากรและแหล่งความรู้ในท้องถิ่น

3. เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ ปรากฏว่า ส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรผู้สอนวิชาเลือก และบุคลากรฝ่ายบริหาร ครู-อาจารย์ ขาดความจริงใจและไม่มีความกระตือรือร้นในอันที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหาทางวิชาการอย่างจริงจัง ผู้บริหารงานวิชาการยังไม่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการพอที่จะควบคุมหรือเนเทศการปฏิบัติงานวิชาการของครู-อาจารย์ได้ก็พอ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจของงานด้านธุรการอาคารสถานที่มากกวางานวิชาการ และขาดการบำรุงขวัญที่ดี นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายปฏิบัติการ และระหว่างหมวดหรือฝ่ายวิชาด้วยกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Academic Administration of Secondary
   Schools in Southern Region

Name   Mr. Pisit Kongmuang

Thesis Advisor   Dr. Amornchai Tantimedh

Department   Educational Administration

Academic Year   1977

ABSTRACT

Purposes of the study :

1. To study the structure of the academic administration in the secondary schools in southern region.
2. To study the real academic responsibilities and practice in the secondary schools in southern region.
3. To study the problems and the abstacles concerning the academic practice in the secondary schools in southern region.

Research Procedures :

Samples of this study were composed of administrators, academic assistant administrators, heads of academic sectors, and teachers in 25 secondary schools from 6 southern provinces. These provinces were Pattanee, Songkla, Pattalung, Trang, Pang-nga and Phuket. Samples were consisted of 199 academic administrators and 329 teachers. Tools used in this research were constructed

questionnaires which were based on the principles and theories of academic administration developed from books, documents and research reports. Data were analysed and reported in terms of percentage, arithmetic mean and standard deviation.

Findings :

1. The administrative tasks in most secondary schools in southern region were divided into 3 parts which were academic, business-management and student-personnel. Some schools included service as the fourth task. The academic assistant administrators were appointed more often than any other assistant position.

According to the academic administration, teaching operation was divided into 8 academic sectors. Academic committees were appointed to work with administrators, academic assistant administrators and heads of academic sectors. The head of guidance sector was selected as member of the academic committee more often than any other position. In the line of delegation, most school administrators delegated works to academic assistant administrators who related them to the head of the sectors and teachers. The heads of the sectors might delegate some works to the teachers.

2. The administrators and teachers viewed that secondary schools in southern region carried out the academic administrative tasks in a low degree. However, the administrators indicated that the task in teaching and scheduling were carried out rather high degree while the teachers showed rather low.

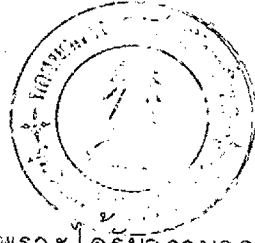

According to the average score, the academic administrative task can be ranked respectively as follow : The academic practices of teachers, guidance, methodology in teaching and scheduling, student activities, academic evaluation, the process of academic administration, teaching equipments and library, planning for academic administration and the using local resources and knowledge came last.

3. Most secondary schools in southern region were lack of teachers for teaching elective course and for services. The teachers were lack of sincerety and enthusiasm to cooperate in solving academic problems. The academic administrators had not much experience in academic work, therefore it would be rather hard for them to control and/or supervise teachers in schools. The administrators paid more attention to business and school plant management rather than to academic field. Morale contribution was decreased in most of the school. Moreover, the lack of effiiciency in coordination between the administrators and teachers or among the academic sectors were recognized.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือแนะนำจาก อาจารย์ ดร.อมรชัย คันทิเมธ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคุศลย์ อาจารย์ ดร.ณรงค์ บุญมี และ อาจารย์ ดร.บุญมี เถรยอก ที่ให้คำปรึกษาในการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์และแบบสอบถาม ผู้อำนวยความสะดวกการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ที่กรุณาออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดหรือสายวิชา และครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ และนอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสาคร คงเมือง ที่ให้กำลังใจ ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยจนได้รับความสำเร็จ

ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณผู้ที่โศกถลานั้นมาแล้วทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

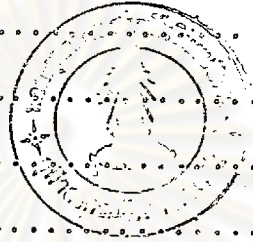
ศูนย์วิจัยทรัพยากร

นายพิสิฐ คงเมือง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ท
รายการรูปแบบภูมิประกอบ	ก
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
ค่าจำกัดความของค่าที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	9
วิธีดำเนินการวิจัย	10
2 เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	13
การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา	21
คณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน	24
ครูใหญ่กับการบริหารงานวิชาการ	26
บทบาทของครูช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ	32
บทบาทของหัวหน้าหมวดหรือสายวิชา	40

	การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ	46
	> หลักสูตรและ เอกสารการใช้หลักสูตร	53
	วิธีสอนและตารางสอน	62
	วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด	71
	กิจกรรมนักเรียน	79
	การนิเทศงานวิชาการ	84
	การกำหนดค่าให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ	92
	การใช้ทรัพยากรและแหล่งวิชาการในห้องเรียน	97
	การแนะนำ	101
	การวัดผลและประเมินผลทางวิชาการ	108
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ	116
3	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	125
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	125
	วิธีดำเนินการวิจัย	125
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	130
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	135
	การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	137
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	140
	ลำดับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	140
	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว	141
	ตอนที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ...	148
	ตอนที่ 3 ภาระกิจและการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน ...	153
	ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานวิชาการ	185

บทที่	หน้า
5	
สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ	187
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	187
วิธีดำเนินการวิจัย	187
สรุปผลการวิจัย	188
อภิปรายผลการวิจัย	193
ขอเสนอแนะ	201
ขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยเพิ่มเติม	205
บรรณานุกรม	206
ภาคผนวก	217
ประวัติผู้เขียน	263

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างจังหวัด อำเภอ โรงเรียนและระดับชั้นเรียน	129
2	ลักษณะงานวิชาการแต่ละด้านและจำนวนข้อของแบบสอบถาม ...	133
3	จำนวนที่ส่งแบบสอบถามและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	136
4	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคใต้ จำแนกตามเพศ	141
5	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาการ จำแนกตาม อายุ	142
6	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาการ จำแนกตาม เวลาที่ปฏิบัติการสอน	143
7	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาการ จำแนกตาม คุณวุฒิทางวิชาชีพ	144
8	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการที่อยู่ในตำแหน่งทางวิชาการ หรือ ตำแหน่งบริหารโรงเรียน	145
9	จำนวนผู้บริหารงานวิชาการ จำแนกตามระยะเวลาในการดำรง- ตำแหน่งทางวิชาการหรือบริหารในโรงเรียน	146
10	จำนวนครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในหมวดหรือสายวิชา	147
11	การปฏิบัติงานวิชาการคานกระบวนกรบริหารงานวิชาการของ โรงเรียน	153
12	การปฏิบัติงานวิชาการคานหลักสูตร และเอกสารการใช้หลักสูตรของ โรงเรียน	156
13	การปฏิบัติงานวิชาการคานวิธีสอนและตารางสอนของโรงเรียน ..	158

ตารางที่		หน้า
14	วิธีสอนที่ใช้ในโรงเรียน	160
15	การปฏิบัติงานวิชาการด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและ ห้องสมุด	161
16	จำนวนห้องปฏิบัติทางวิชาการของโรงเรียน	164
17	การปฏิบัติงานวิชาการด้านกิจกรรมนักเรียน	165
18	การปฏิบัติงานวิชาการด้านกรณีศึกษาวิชาการ	167
19	การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการกำหนดคิให้ครู-อาจารย์ ปฏิบัติงาน วิชาการ	169
20	การปฏิบัติงานวิชาการด้านการใช้ทรัพยากรและแหล่งความรู้ใน ท้องถิ่น	171
21	การปฏิบัติงานวิชาการด้านการแนะแนว	173
22	การปฏิบัติงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผลทางวิชาการ	175
23	วิธีการวัดผลและประเมินผลทางวิชาการในโรงเรียน	177
24	วิธีออกข้อสอบของโรงเรียน	178
25	การปฏิบัติงานด้านการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียน	179
226	เปรียบเทียบการปฏิบัติงานวิชาการแต่ละด้านของผู้บริหารงานวิชา การ และผู้ปฏิบัติงานวิชาการ	181
27	แสดงจำนวนผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	250
28	จำแนกตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	251
29	แสดงสายวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา	252
30	แสดงการมอบหมายงานวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการใหญ่ ปฏิบัติแทน	253

ตารางที่	หน้า
31	แสดงจำนวนกรรมการวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา 254
32	รายละเอียดเกี่ยวกับความถี่ การย่อละของการปฏิบัติงานวิชาการ ที่เป็นจริงของผู้บริหารงานวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานวิชาการใน โรงเรียนมัธยมศึกษา 255

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนภูมิประกอบ

-แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงสายงานบริหารและการนิเทศงานวิชาการ	91
2	แสดงการบริหารการแนะแนว	107
3	แสดงการต่อเนื่องเกี่ยวกับการสอนและการวัดผล	115
4	การจัดสายงานบริหารภายในโรงเรียน	151
5	การจัดสายงานบริหารภายในโรงเรียน	152

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย